

A TABÁN KIRAKAT-KÖLTŐJE

A Tabánt megölték, kiirtották, de a Tabán-szellem nem hagyja végleg elpusztítani magát. A régi Tabán bája, kedve, romantikája feltámad néhány percre ebben a riportban. Bemutatunk egy embert, aki nem is élhetne másutt, mint a Tabánban... a meglévő Tabánban, a Szebeny Antal-tér és az Apród-utca sarkán, egy régi házban, a „demarkációs vonalon”. Darvas Gyulának hívják a riport hőst, hatalmas díjbirkózó külsejű, hetven év körüli férfi, övé a Szebeny Antal-tér és Apród-utca sarkán lévő ház tenyérnyi kis régiségboltja. Pesten, Budán sokan tudják, mi ma a különös érdekessége ennek a régiségüzletnek. Apró kirakatában naponta egy-egy vers jelenik meg. Képek, szobrocskák, nipppek, antik fegyverek, régi csészék, vázák közt kéziratoss vers. Költője Darvas Gyula, aki úgy teszi kirakatába verseit, ahogyan először papírra veti őket. A szomszédos villamosmegállótól sokan csak azért mennek át az uttesten, hogy megálljanak a régiségüzlet kirakatocskája előtt, elolvassák a legfrissebb sütetű verset.

A versekhez magány kell

Bent a boltban, mikor benyitunk Darvas Gyulához, épp verset ír „A hónapit.” Keserű ember a régiségkereskedő, ugylátszik, sokat csalódott a világban és az embereken. Élete furcsa és kalandos volt, legénykorában többször gyalog bejárta egész Európát, Párisba például négyszer gyalogolt el, Olaszországnak minden fűszálát úgy ismeri, mint mostani régiségboltjának egyes darabjait. Amikor megunta a vándoréletet, megnősült, régiségkereskedő lett. Volt egy fia, aki... („... de ezt ne írja meg, ha véletlenül ír rólam, csak hát épp megmondom, hogy a fiam elesett Píavenát. Nem mutogatom a sebeimet, nem dicsekszem a bánatommal, ugylátszik, ez volt a kötelessége, hogy meghaljon a hazáért. Nem, ne is beszéljünk róla tovább...”.) A régiségkereskedés jól forgalmazott, Darvas Gyula gazdag ember lett. Aztán anyagi bajok érték, valami vállalkozásba kezdett, aminél elvesztette vagyonát. Az ódon tárgyak boltja folyton kijebbszorult a város központjától. Végül hat-hét évvel ezelőtt Darvas Gyula az egykori nagy régiségüzlet megmaradt kis készletével a Tabánban telepedett le. Körülbelül azóta ír verseket, mióta boltja a Tabánban van.

— A versekhez ugyanis — mondja kedvetlen mosollyal — magány kell.

— Az üzlet rosszul megy?

— Ha rosszul mennél... boldog lennék. De a bót rég meghót.

Azt maga sem tudja, hogyan jutott eszébe először verset írni. „Kellott.” És a rímek ömlöttek belőle. Attól viszont irtózott, hogy valahová elküldje a versét, így jutott eszébe a közlésnek az az eredeti módja, hogy kirakatba teszi a kéziratát, aki el akarja olvasni, álljon meg, ő bizony nem kényszerít erre senkit. Viszont nagyon büszke, hogy egész nap ácsorognak a kirakat előtt. Folyton lesi az olvasóit, figyel, milyen az arckifejezésük, hallgatódzik is, mit mondanak egymásnak az olvasók.

A számlák hátára

— Hány verset írt?

Ő bizony nem számolja. Sokszor naponta kettőt is, néha három napon át egyet sem. Itt vannak a régiségbolt iróasztalának egyik fiókjában. Már elő is veszi a duzzadt mappát, amelyben verseit gyűjti. Számlák hátára, felszólító levelek hátára íródtak Darvas Gyula polémái. Az egyik például abból az alkalomból született, hogy a Szebeny Antal-téri ház gondnoka házberhátalrálékának fizetésére szólította fel. Már olvassa is Darvas Gyula a „Tisztelt uram” című verset:

*A házgondnok felszólított,
Hogy el ne felejtsem,
Mily nagy a bérhátalrálékom
S tudatja, hogy sejtsem,
Nem akarná, a foglalás,
Hogy feltűnést keltsen,
S ha elárverezik holmim,
Az kétségbe ejtsen.
Tisztelt uram, nem szokáson,
Hogy feleljek nyersen,
A rossz helyzet, bár tulzoltan
Növeszti a merszem.
A nagy pénztelenség végett
Kétes minden percem,
Tartozásom fejében ó,
Fogadja e versem.*

— Mit szőtt a házgondnok, amikor a tartozás fejében ezt a verset kapta?

— Nevelett. De azért ne higyeje, hogy tényleg verssel fiztettem.

A legfrissebb versek közül való — február 9 én írta — a „Kilátás” című, amelyet nyomban el is szavalt:

*A kis boltom ablakából
Nézem a kilátást,
Kívülről nem hallja senki
A segélykiáltást.
Senki sem törődik az-al,
Mi történik belül,
Mindenkinek csak arra gondol,
Hogy ő legyen felül.
Azt, hogy hányat tapos agyon
A nagy törtetésben,
Ilgen semmiséget ki tart
Manap az eszében.
Kizárólag csak a maga
Ügyében száll sikra,
Eszében sincs gondolni sem
A szegény másikra.
Nincs értelme, felsikkoljon
Minden jajkiáltás,
Sokkal sötétebbnek látszik
A jövő kilátás.*

Azt kérdezi a költő-régiségkereskedő, a Tabán kirakatpoétája, hogy ismerjük-e Gyóni Géza „Csak egy éjszakára” című versét. Ő tudniillik annak a mintájára írt egy másikat. Szerencsére éppen itt van. A címe: „Egy hónapra...”

*Útve üzletemben
Csak egy hónapon át,
Ki aranynak nézi,
Amit fényesnek lát,
Jó fizetést huzva,
Amért körmöt piszkál,
Lakásom elől meg
A tranzferkocsi áll.*

*Aki, ha meglátná,
Mutatna rajta jól,
Hogy viszik cók-mókom,
Azt is az utolsó.
Hogy sir feleségem
Az elvitt holmikért,
Hiénák ölébe
Egy pár fillérekért.*

*Csak egy hónapon át
Útve üzletemben,
Hol az ideg bomlik
A nagy csendességben,
Hol a gond roncsolja
Széjjel az agyvelőt,
Egész idő alatt
Nem látva egy vevőt.*

*A kívülről nézők
Hogyan irigyelik,
Holott a tulajnak
Kenyérré se telik.
Ó, hogy megláthatnák
Azt a visszásságot,
A látszat hogy rontja meg
A valóságot.*